

1944, august 1. [Moskva.] — Depeša náčelníka čs. vojenskej misie v SSSR gen. H. Píku čs. ministrovi NO gen. S. Ingrovi v Londýne so správou o vyslaní styčného dôstojníka na Slovensko.

Silný:

K Vaší dep. 834/28 s dodatkom k našej dep. 840/44:¹

Počínaje 4. srpnom nejdříve možno počítati s přistáním poručíka Pavloviče. Osobní dokument na krycí jméno Hrom. Velké zdržení může nastati nepříznivým počasím. Dejte lask. rozkaz SVV, aby jedna ze tří stanic, které již jsou od nás na Slovensku, byla přidělena por. Hromovi a určena pro spojení od slov. divizí k nám. Vzhledem na krátkost přípravy nebudu Hroma moci vybavit všemi osobními dokumenty pro volný pohyb na Slovensku. Nechť mu je obstará SVV.

Václav.

VHA Praha. SSSR, Čs. voj. mise v SSSR, 3/3/4. Depeše odeslané, 1944, čís. 853-855/1. Súpis depeší(?). Strojopis. Originál.

1944, august 2. [Banská Bystrica.] — Poverovacia listina pre styčného dôstojníka npor. J. Koreckého, vystavená veliteľom ilegálneho vojenského ústredia pplk. J. Golianom pred Koreckého odletom do SSSR.

Poverenie¹

Poverujem pána nadporučíka KORECKÝ, príslušníka slovenskej armády styčným dôstojníkom tejto u československej misie v Rusku.

Pán npor. Korecký informuje veliteľa čsl. misie, poťažne veliteľa príslušnej rus-

¹ Viď dokument čís. 107. — Pôvodný nešifrovaný záznam Píkovej depeše má dátum 31. 7. 1944 a číslo 853—855/1.

Pseudonym por. Pavloviča sa v korešpondencii Ingr—Píka a Ingr—Golian uvádza len ako „Hrom“, zatiaľ čo napr. v knihe „Príspevky k dejinám Slovenského národného povstania v Turci“ (Turč. Sv. Martin 1947, s. 56) sa uvádza „Hron“, prípadne „Ing. Hron“. Z rádiotelegrafickej korešpondencie Ingra s Golianom vyplýva, že Pavlovič-Hrom pristál na Slovensku a hlásil sa u Goliana okolo 10. augusta. („Príspevky k dejinám Slovenského národného povstania v Turci“ uvádzajú dátum pristátia 5.—6. 8., Golianov rádiogram má dátum 11. 8.) — Viď ďalej dokument čís. 136.

¹ Poverenie má v záhlaví označenie „Vojenské ústredie na Slovensku. Čís: 20844 Taj./1944“. Pod textom je rukopisná paraфа, resp. podpis, ktorý sa ponáša na „Ley“ — Golianov pseudonym. K povereniu je priložený „Program styčného dôstojníka“, písaný na tom istom písacom stroji. V deviatich bodoch formuluje úlohy styčného dôstojníka rovnako ako vlastné poverenie s tým rozdielom, že v bode 1 a 3 rozširuje okruh tých, ktorých má informovať, o ministra Němca. (SÚA Praha, E 22-12-12/14. Strojopis, originál.)

V materiáli čs. vojenskej misie a 1. čs. armádneho sboru v SSSR je celý rad materiálu, ktorý nepochybne priviezol so sebou do SSSR Korecký: podrobná tabuľka s prehľadom zbraní a munície vo vojenských skladoch na Slovensku, náčrt (oleáta) rozmiestnenia veliteľstiev vojenských útvarov, ústavov a škôl, náčrt (oleáta) situácie slovenskej armády k 10. 7. 1944 (rozmiestnenie útvarov

kej armády o situácii na Slovensku, hlavne čo sa týka situácie vojenskej po stránke taktickej, materiálnej, personálnej a morálnej. Spomenutým veliteľom vysvetlí náš vojenský plán a naše možnosti a vyjedná pre splnenie tohto plánu pre nás nejnvhodnejšie podmienky také, aby úspech bol zaručený. Ďalej vyžiada pomoc leteckú a materiálnu a usporiada vec partizánov na Slovensku. Napokon naviaže rádiotelegrafický styk so Slovenskom a po ukončení rozhovorov vráti npor. Hanusa s výsledkom rokovaní.

Veliteľ voj. ústredia:

SÚA Praha. E 22-12-12/15. Originál. Strojopis, originál.

119

1944, august 3. Londýn. — Ústavný dekrét prezidenta republiky o dočasnej správe na oslobodenom území Československej republiky.

K návrhu vlády a po slyšení Státní rady ustanovují:¹

Článek 1.

Na dobu, pokud sídlo vlády nebude na území republiky Československé, zřizuje se úřad pro správu osvobozeného území. V jeho čele jest a za něj odpovídá člen vlády jako její delegát (dále označovaný jako vládní delegát), jehož jmenuje a odvolává prezident republiky k návrhu vlády. Zastupuje ho další člen vlády (zástupce vládního delegáta), jmenovaný a odvolávaný týmž způsobem, jenž mimo to řídí ony správní věci osvobozeného území, které mu vládní delegát zvlášť svěří.

a jednotiek s presným stavom mužstva a dôstojníkov), zoznam s početným stavom slovenských jednotiek, prehľad požadovanej pomoci, schéma (na oleáte) vojenského povstaleckého plánu, 4 špeciálne mapy s vyznačenými miestami pre zhodenie zbraní, podrobná zpráva o maďarskom vojsku k 15. 7. 1944 a popis Arpádovej línie. Medzi týmto materiálom je aj písomné „ustanovenie“ stot. Kozu a npor. Hanusa členmi vojenskej delegácie slovenskej armády k čs. misii v SSSR. Každý z nich mal podať informácie zo svojho odboru a po skončení týchto úloh Kozu mal ostať k dispozícii Píkoví, Hanus sa mal vrátiť na Slovensko a podať „o výsledku rokovaní hlásenie veliteľovi voj. ústredia“. (Tamtiež, E 22-12-12/16–17.)

¹ Tento dekrét vychádzal z československo-sovietskej dohody o správe oslobodeného územia Československa (dokument čís. 59). Bol publikovaný až 14. novembra 1944 a až vtedy nadobudol platnosť.

Vládného delegáta a jeho zástupcu vymenovala čs. vláda v Londýne už 30. 6. 1944: ministra hospodárskej obnovy F. Němca (delegát) a št. ministra div. gen. R. Viesta (zástupca). Vláda sa súčasne uzniesla, aby spolu s vládnym delegátom boli vyslaní niekoľkí členovia Štátnej rady ako politickí poradcovia vládného delegáta. Politický poradný sbor vymenovala vláda 11. 8. 1944 v zložení: J. Valo (KSČ), B. Laušman (soc. dem.), F. Uhlíř (nár. soc.), F. Hála (lid.) a F. Hodža, ktorý však ostal po odchode delegácie do SSSR (22. 8. 1944) ešte dlhší čas vo V. Británii, do Moskvy prišiel až v októbri 1944 a činnosti v delegácii sa nezúčastnil. V priebehu povstania vymenovala vláda za členov delegácie ešte I. Turjanicu a I. Petruščáka. — Všetky tieto menovania urobila vláda bez prihliadnutia k stanovisku zahraničného vedenia KSČ (podrobne viď „Cesta ke Květnu“, Praha 1965, dok. čís. 29, 32 — najmä pozn. 4) a bez konzultácie s domácimi odbojovými orgánmi. Ilegálna SNR vyjadřila nesúhlas s týmto postupom v rádiograme z 18. a 26. 8. 1944 (dokument čís. 139). Ale už predtým, 9. júla hlásil do Londýna Krátký (pravdepodobne): „Anna žádá sdělení jmen členů poradního výboru Němec—Viest. Obava před osazením výhradně Čechy.“ (SÚA Praha, Ch 37-91-29/60.)

K problematike úloh vládného delegáta a diskusii o výbere osoby pre funkciu vládného delegáta viď obsahlu dokumentáciu v zborníku „Cesta ke Květnu“, Praha 1965, dok. čís. 35 a 25.